

Кредит у новим крајевима.¹⁾

III.

Ми смо у нашим ранијим чланцима изнели какво је стање у погледу кредита у нашим новим крајевима. Видели смо, да је одложено питање о изменама у закону о Народној Банци, којим би се изменама дала могућност Банци да повећа оптицај својих сребрних новчаница бар за толико за колико га повећава држава својом привременом разменом без велике потребе за то. Тиме би се омогућило Банци да почне свој есконтни посао, да празнину у личном кредиту попуни и да изведе трговинску нових крајева из кризе у коју је запала не својом кривоцом, већ услед прилика, које су ратом и после рата наступиле. Влада ће бити крива ако и даље својим неоправданим или оправданим захтевима, према томе како се ко буде ставио на ово или оно гледиште, буде спречавала Банку да што пре приступи својој дужности: давању кредита.

За нас је у овом моменту од мањег интереса да ли су захтеви владини оправдани или неоправдани у толико пре што се борба између Владе и Банке не води око принципа него око тога: да ли ће Влада поред својих представника у Банци, гувернера и комесара, имати и своје представнике у члановима управног и надзорног одбора, које би она поставила. Ми видимо да је велика криза у новим крајевима због тога, што се нема личног кредита, а знамо да би се тој кризи врло лако и врло брзо стало на пут, само ако би се Банка ставила у могућност да створи потребан капитал за свој рад. Досадашњи контингент сребрних новчаница и сувише је мали, да би се њиме могле подмирити потребе у старим границама. Банка је сваке године у својим извештајима указивала на ту незгоду, која се готово увек приликом извозне сезоне показивала у обустави есконта у сребру. Проширењем територије та се незгода појачала, јер Банка не може да даје зајмове у новим крајевима а већ је морала обуставити и давање нових кредита у старим границама. Ограничавањем издавања сребрних новчаница спутава се рад банчин и земља ставља сваке године у трзавице и кризе.

Настаје сад питање, кад већ Банка не може да се споразуме са Владом у погледу измене закона, има ли других могућности на основи којих би Банка могла да створи потребан капитал за давање зајмова у новим крајевима?

Банка по закону има права да издаје и златне новчанице неограничено под условом, да се у банчиним касама за издате новчанице налазе подлоге за 40 од сто у кованом злату. Дакле, на први поглед, изгледало би да би Банка мо-

гла подмирити потребу за личним кредитом у новим крајевима издавањем златних новчаница. Али довољно би било бацити само један поглед на стање банчино па да се увиди како би то било неостварљиво. По стању се види да је Банка пустила у оптицај око 91,500.000 динара у сребрним новчаницама и то за давање зајмова око 30,000.000 динара а од остатака за привремену државну размену око 48,000.000 динара и рест за куповину подлоге за покриће новчаница. Дакле, и ако би Банка нашла подлогу за издавање златних новчаница, она ипак не би могла с успехом вршити емисију златних новчаница јер би је у томе спречавало око 91,000.000 дин. сребрних новчаница у оптицају. Ако томе још додамо, да би држава на основи уредаба о привременој размени могла оптицај сребрних новчаница попети још за неограничену суму, тек онда се види да се Банка ни у ком случају не би смела упустити у тај рад.

Кад би се престало са емисијом сребрних новчаница и кад би се приступило издавању само златних новчаница, Банка би могла законски да се стави у могућност да одговори свима потребама кредита у земљи. Али сад настаје друго питање: да ли би се у овом времену дало то и практично извести. Одмах морамо казати да се издавањем новчаница не би сузбила ажија, јер ако би се остало при томе да је Банка дужна да врши размену својих новчаница за ковано злато, онда би Банка била сама, принуђена да купује за своје новчанице на пијаци ковано злато и одмах би се појавила разлика између кованог злата и златних новчаница а то би била ажија. Као што о томе имамо примера у другим земљама.

Остављајући на страну ажију Банка би издавањем златних новчаница, пошто је то издавање по закону неограничено, била у могућности да све кредитне потребе у земљи задовољи. То би по нашем мишљењу било за земљу од много веће користи него што би било штете за земљу од ажије, јер најзад ажија је питање интернационалног обрачуна и ако наша земља у том обрачуна буде имала салдо у своју корист ажије неће бити, а ако буде имала салдо у корист иностранства онда нам много не помажу никакве палијативе и ми ћемо морати на тај салдо платити ажију у ма ком то виду било.

Али да би Банка могла вршити искључиво емисију златних новчаница потребан је споразум са државом и измена закона. Дакле, опет се мора почети оним чиме се одмах почело.

Ми мислимо, да је за сада још за нас најбоље да задржимо средњу новчаницу, која нам је толико користи учинила у ратним годинама, а да питање о унификацији новчанице оставимо за боља времена, кад од расправе тога питања неће зависити питање опстан-

ка наше трговине у новим и старим границама.

Дакле, ми сматрамо да је питање споразума између Владе и Банке, питање најважнијег општег интереса и с тога бисмо желели да се то питање што пре реши, како не би за последице пала одговорност и на Државу и на Банку. Јер ће нас се мало тицати, ко ће бити већи кривац онда, када се због таквог рада буде десила катастрофа.

Банка би могла без измене закона и без тражења споразума са Владом, само уплатом капитала на основи досадашњег закона да извуче и себе и земљу из ове кризе. Али о томе ћемо говорити другом приликом.

Н.

ИЗ ТРГОВАЧКЕ КОМОРЕ.

Представка Трговачке Коморе Господину Министру Народне Привреде о извозу жита из нових крајева преко Солуна.

(2)

Овај је систем практикован код нас за извоз стоке преко Солуна још од 1908 године у томе, што је држава одобравала од сваког увезеног вагона по 50 и више динара према плаћеном подвозу на сваком вагону извезене стоке, на име рефакције а сем тога давате су и извесне премије.

Благодарећи само тој мери, наша стока могла је да издржи све те трошкове, који су скопчани са транзитом стоке.

Ова би мера допринела знатном смањивању трошкова за извоз жита и она би била само привремена, а укинула би се онога дана када би се постигао споразум и са оријенталном компанијом и са Грчком Владом и онда би се увела наша директна тарифа.

Ово је у нашој власти и ми можемо, без икаквих обзира да применимо све што би нашем извозу прокрчило пута и дало ширег полета, те се надамо да ће Краљевска Влада усвојити овај уместан предлог. У противном нашем извозу жита је немогућ пут преко Солуна.

2. Што се тиче административно-техничких тешкоћа мишљења смо:

а. да се једном строгом наредбом шефовима станица на линији Скопље — Митровица и Скопље — Куманово, одакле се највише довози жито, упуте исти да на време имају довољан број вагона не расположењу за извоз жита, а не овако да се чека по неколико недеља док се добије један вагон.

Сада се више не може нико бранити ратним потребама, јер тих транспорта има сада врло мало.

б. С тим у вези стоји и то, да се шефовима нареди, да утоварене вагоне одмах експедују за место опредељења (Скопље) а не да их на станицама без икакве по-

требе задржавају по неколико дана.

3. Како је Скопље најважнија станица где се вагони аранжирају за даљи транспорт, то смо мишљења, да, пошто за сада није могуће тражити проширење жељезничке станице, услед нерешеног жељезничког питања, то да се упуте шеф станице да одржи један колосек, на који би се бацили вагони спремљени за извоз ка Солуну, и нареди особљу да без потребе не задржава вагоне на скопљанској станици.

4. Шпедитери су у Гуменци права напаст за наше извознике. Они без икаквих скрупула праве повуке нашим извозницима, које прелазе сваку цифру. Јер за једну обичну процедуру жељезничку, наплаћују по 15 и 20 дин. што разуме се никад досад није плаћено за сличне експедиције на Ристовцу.

Да би се томе стало на пут, мишљења смо да Дирекција једном тарифом одреди колико се има плаћати шпедитерима у Гуменци за сваки извезени вагон из Србије, и да се сваки строго казни ко прекорачи ту тарифу.

Како овдашњи свет није упознат са нашим тарифама то мисли када му се на товарном листу наплати повука шпедитерова, да му то држава наплаћује што он са незадовољством и протестом прима.

5. Као што горе изнесмо, наше жито сада највише иде Солун транзитом, и према томе царинска процедура требала би да се изврши у Солуну, пре самог утовара у лађу, како се то чинило са извозом стоке за транзит. На Ристовцу се никад није тражила царинска експедиција за транзит, већ у Солуну, то је и олакшало наш извоз стоке преко Солуна.

Из нами непознатих разлога сада грчке власти подвргавају два царинским манипулацијама, што не само повлачи са собом сувише таксе, него много се губи у времену око те процедуре, а да не говоримо о разним шиканама којима су изложени при томе наши извозници у Гуменци.

Мишљења смо с тога да би требало тражити од Грчке Владе да она дозволи транзит наше робе са царинском манипулацијом у Солуну а не у Гуменци а за наше извознике много је лакше царинити робу у Солуну где има наших власти (Трговачка Агенција Конзулат и др.) него да се увек расправљају са Солунским Еврејима, који су једини шпедитери у Гуменци.

У том случају наши би извозници експедовали вагоне Скопље — Солун транзитом како је то раније за извоз стоке чињено.

Ми смо имали прилике да скренемо пажњу Господину Министру Народне Привреде и раније приликом једне наше представке о извозу стоке, на ову тешкоћу и изгледа да је Господин Министар наредио да се стока експедује директно за Солун и да се та-

¹⁾ Види 115. број овог листа.

мо врши царинска процедура. Ако је то тачно онда нам ништа не смета да то издејствујемо и за извоз жита.

Ми тврдо верујемо да ће Грчка Влада у свом сопственом интересу, да би привукла што више промета Солуну, примити горњи предлог пошто не задире ни најмање у њихове интересе, него је једна чисто административна мера, која се да упрости у толико пре, што је раније Турска Влада те исте олакшице била дала нашем извозу стоке преко Солуна.

Хрватска и Славонија

(Извештаји Српског Пресбиороа)

(Рад Сабора).

Загреб, 9. јуна

Сутрашња саборска седница одложена је за среду, јер сутра ће бити председник примљен у Бечу у аудијенцију, ради предаје саборске адресе.

Преговори између владе и странака за изборну реформу у Далмацији одложени су, јер и ако је у главном дошло до начелног споразума, Италијани су ставили односно оних који велику порезу плаћају захтеве који се не могу усвојити. Влада између њих посредује.

Јуче је у Сплету био збор хрватске напредне странке Др. Смодлаке. Збор је решио да измени програм изостављањем онога што је противу црквених тачака, а закључио је трајну кооперацију и заједничку организацију са хрватском странком уз економни програм напредне странке, те ће избацити неке конзервативне личности које су везане са владом. Ова кооперација уперена је против праваша и клерикала, које потпомаже влада.

Избори сеоских општина за Истру дали су Хрватима коначно 12 мандата а Италијанима три. Са став Сабора биће вероватно онакав исти какав је био и раније, те се поговара да ће моћи радити и доћи комесаријат.

ДОГАЂАЈИ НА БАЛКАНУ

(Извештај Српског Пресбиороа)

Престанак борбе око Драча.

Драч, 9. јуна.

Ноћу између 8. и 9. ов. м. чуло се више пуцња из пушака. Предузете су најстрожије мере да се пронађу кривци.

Јуче целог дана није било борбе, ни иначе догађаја.

Ратни бродови пред Драчем.

Драч, 9. јуна.

Овамо је стигла немачка крстарица „Бреслау“.

Наступање Пренк Биб Дода.

Драч, 9. јуна.

Пренк Биб Дода тражио је од владе, да му пошаље и други топ, да би могао са својим трупима напустити положаје, које је заузео на одстојању од четири миље северно од Драча, те да наступи противу устаника. Јуче му је послат лађом „Гизелом“ и тај други топ. Мало затим сазнало се да је Пренк Биб Дода заузео положаје Тресу и Фуке.

Примирје.

Драч, 9. јуна.

На шражење устаничких шефова кнез Виљем је јуче пре подне закључио примирје од два дана са устаницима. Говори се да су устаници вољни да се покоре.

Извесно незадовољство влада међу холандским официрима, који не одобравају то кнежево решење.

Нова узрујаност у Грчкој.

Аџина, 9. јуна.

Штампа свакодневно доноси извештаје у којима се тврди да Порта настојава, да јој се што пре предаду поручена два дреднота, која ће јој се кроз неколико дана и предати.

Ови извештаји у вези са онима, који се односе на пут министра војног и маршала Лимана фон Сандерса у Смирну, као и извештаји о мислима које леже у Дарданелима и пред Смирном, раздражују јако грчко јавно мишљење. Ове мере које је Турска предузела нарочито после помирљивости,

вог држања Грчке и после нејасних обећања, које је дала у својим последњим двома нотама, сматрају се као право изазивање према Грчкој, које озбиљно отежава ситуацију.

Аустријанци у Албанији.

Беч, 9. јуна.

„Винер Алгемајне Цајтунг“ изјављује на основу извештаја добивених са надлежног места, да су нетачни извештаји који су распрострајени у страниој штампи о изашилану аустро-угарских трупа у Албанију и да аустро-угарска влада није никада на тако што ни помишљала.

„Фремденблат“ изјављује, да је овлашћен да демантује пронесене гласове у страниој штампи, да су тобож аустро-угарски официри у униформи узели учешћа у последњим борбама пред Драчом.

Исто тако потпуно је неоснована и измишљена вест, да је тобож енглески адмирал, који командује међународном флотом пред Драчом, запретио да ће потопити пароброд „Херцеговину“ ако овај продужи да пуца из топова на устанике. Арбанашка влада наоружањем пароброда „Херцеговина“, није учинила никакву повреду међународног права, те зато енглески адмирал није ни могао покренути питање о неутралности овога пароброда.

Албанска влада и Италија.

Рим, 9. јуна

Агенција Стефани има вест из Драча, да је Туркан паша предао италијанском посланику у Драчу писма, којим извештава да арбанашка влада признаје, да су пуковник Муришио и професор Шимиго невини, па изјављује своје жаљење поводом овога догађаја. Италијански посланик је изјавио, да сматра овај догађај као завршен

Незадовољство холандских официра.

Беч, 9. јуна.

Из Париза јављају:

„Матен“ тврди, да се холандска војна мисија у Драчу обратила холандској влади са захтевом, да је одмах опозове, пошто је кнез, не питајући официре, закључио примирје с устаницима.

Ратни бродови пред Драчем.

Драч, 9. јуна.

Овамо су стигле једна италијанска и једна енглеска крстарица.

Албански министар спољних послова.

Беч, 10. јуна.

„Албанска Кореспонденција“ јавља да је албански кнез Виљем од Вида поставио Мехмед беја Коницу за министра спољних послова.

Губици владиних трупа. — Наставак борбе.

Драч, 9. јуна.

Приликом последњих сукоба арбанашка жандармерија изгубила је више од 80 људи. Рањено их је 120 а 14 их је заробљено.

Очевидци причају да су устаници убијали рањенике.

Вести које је добио холандски командант арбанашких трупа гласе, да су владине трупе које су синоћ долазиле са југа и чијим десним крилом командује мајор Бесим беј и један холандски официр, централом Нуредин беј, а левим крилом Беткташ беј, имале сукоб са устаницима у близини Карамара и Љушне. Владине трупе у јачини 600 људи, које су заузеле јуче пре подне извесне висове, одбачене су са својих положаја ка Фијери где се и сада налазе.

Тврди се да су по налогу команданта Крона трупе пренесене у Драч на пароброду „Гизели“.

Грчко-турски односи.

Цариград, 9. јуна.

Министар војни и неколико начелника тога Министарства ићи ће сутра у инспекцију у вилајет Брусе. Грчке лађе, које су бојећи се компликација престале да врше пловидбу, поново су отпочеле да плове кроз Босфор и да одлазе и долазе из Црног Мора.

Цариград, 10. јуна.

Јуче је грчки посланик у Цариграду био први пут на Порти после грчко-турског сукоба. Тврди се да му је велики везир поновио саопштења, која је учинио турски посланик у Аџини и према којима изгледа, да је за сада уређено питање о исељавању и да је дефинитивно, у корист Грка,

ПЛОДНОСТ

РОМАН ОД ЕМИЛА ЗОЛЕ

120

Пошто није био говорљив, она је у њему видела у себе повученог генија, чија ће делатност зачудити свет. Њему још није било петнајест година, кад је говорила: „О, то је велики ум! Само се по разуму, да је она чуш ала Блеза само као неопходног пратиоца, смиреног слугу, чијим ће рукама бити извршене наредбе господара, који све зна, који све може да захте. Сад је овај јединац био тако леп, тако снажан, тако способан да уздигне кућу, поколебану поступним падањем оца; он ће стећи огромно богатство, то ће бити потпуна победа, о којој је она маштала, коју је она стаквим поносом и себичношћу припремала у току толиких година!

Али наиђе на отпор. Блез је са доста колебања пристао пошто је добро увиђао какву му потчињену улогу спремају. Затим после женина порођаја, с појавом првог детета, кхери, он се јуначки одлучи, прихватавши изазивање, решивши се на борбу, као што се некада решио његов отац при помисли,

да ће и сам имати многочлану породицу.

Једно јутро, кад је отишла горе да прими наредбе од младог господара, он сазнаде од саме Констанције, да Морис није устајао из постеље, да му она није допустила да устане, пошто целе ноћи није спавао и осећао се ломан. Уосталом, она му није изгледала много узнемирена; то је, вероватно, умор, пошто ту ови млади људи читаву недељу били претрпани послом због великих наруџбина, од којих је у фабрици све оживело. Поврх свега, у очи тога дана Морис је знојав, необазриво доста дуго престојао гологлав у некој шупи, на промаји, за време пробања неке машине. Увече је добио јаку грозницу; одмах су послали по Бутана.

Сутрадан, узнемирен брзим напредовањем болести, он захте консилиум; дођоше двојица од његових колега и убрзо се сложише. То је била галопирајућа јехтика особитог инфекционог карактера, као да је болест, нашавши подлогу пуну запаљивим материјалом, букнула у страхан пожар, претећи да разори све. Бошен није био код куће; он је, по обичају, отишао тобож на некакав пут. Без обзира на озбиљна лица лекара, који не казиваху свистину, који штеђаху матер, Констан-

ција, ако је и била узнемирена, ако је та њена узнемиреност и расла, ипак беше пуна наде, да њен син, овај херој и бог, неопходан за њен властити опстанак, не може умрети.

После два дана он умре на њеним рукама исте ноћи кад је дошао Бошен позват телеграмом. Морисова болест је била, у ствари, само последњи акт распадања ослабеле крви, искварене на самом извору, брз нестанак слабога бића, болешљивог од самога детињства под љуском привидног здравља. Али какав удар за матер, за оца ова смрт која је рушила све њихова наде! Једини син и наследник, индустријски краљ, каквога су они у свом упорном самољубљу хтели да створе, ишчезао је као сен, и кад од њега остаде само празан простор, стварност сурово стаде пред њих у свој својој страхоти.

Заједно с родитељима Блез је стојао крај постеље у тренутку кад је Морис умро око два сата по поноћи; он посла телеграм у Шантебле чим уграби први тренутак. Било је девет сати изјутра, кад у дворишту фарме јако пребледела Маријана, потресена извешћем, позва Матеју.

— Морис умро!... Боже мој, јединац! Јадни родитељи!

Они беху обоје поражени; дрхтавица

их је ледила. Они су недавно чули о Морисовој болести, и нису мислили да је опасна.

— Сад ћу се обући, — рече Матеја, — отпутоваћу возом у десет и четврт. Да отидемо, да му укажемо последњу почаст.

Како је Маријана била у осмом месецу бременитости, и она се одлучи да иде. Њој би било веома тешко да не укаже пажњу и учешће рођацима који су поред осталог, били тако добри према Блезу и његовој малој породици. Најзад, њу је ова катастрофа дубоко потресла. Распоредујући посао за тај дан она се задржа, те умало не задоцнише за воз. Воз је већ изашао из станице и они тек онда приметеше да у истом купеу с њима беде Лепаријерови и њихов син Антонен.

Видећи да они путују заједно и празнично одевени, воденичар помисли да одлазе на свадбу, а кад сазнаде да путују поводом смрти рођакове, рече:

— А, значи баш обратно! Свеједно, ипак путовање је — разонођење.

После Матејиних успеха и његовог заузећа пространог имања Лепалијер се поче понашати према Матеји са извесним уважањем. Али ако и није могао одрицати добијене резултате, он се и даље тихо подругивао, као очекују-

решено питање о накнади Грцима за добра, која су оставили у Турској.

Енглесна на случај грчко-турског рата.
Лондон, 10. јуна.

Државни подсекретар за спољне послове изјавио је јуче у Доњем Дому, — на питање шта мисли чинити влада у случају да се грчко-турски сукоб поштри, за заштиту енглеске пловидбе у Средоземном Мору противу опасности од мина, које су постављене при улазу у малоазиска пристаништа, — да је немогуће у напред предсказати шта ће тада бити, али Енглеска ће предузети све што јој је у власти да се рат избегне, а ако би овај ипак избио, она ће тражити да та пристаништа не буду затворена за трговачку пловидбу.

Сазив маринских резервиста у Грчкој.
Атина, 9. јуна.

Вечерњи листови јављају, да је министар морине позвао под заставу три класе резервиста, који имају да предстану у идућу суботу.

СМОТРА ЛИСТОВА.

Решење сукоба.

Под горњим насловом доноси полуслужбена „Самоуправа“ овај чланак: „Сукоб између Отоманске Империје и Грчке расправљен је путем мирна споразума. Отоманска влада предузела је све потребне мере и дала озбиљне гаранције да се више не понове жалосни изгреди противу њених држављања јелинске народности. Смењени су са својих положаја, кајмаками и нижи чиновници, који нису дали довољну законску заштиту гоњеним Грцима. Народ који се био кренуо са својих општина, враћа се својим домовима, умирен гаранцијама које даје Порта, да се зло стање и неправедно гоњење неће више поновити. У вези с тиме, и како је из истога узрока био потекао и сукоб Порте са васељенском Патријаршијом, убрзо ће се и тај сукоб изравњати, и цркве и школе поново ће се отворити.“

„За решење овога спора мирним пу-

тем, неоспорна заслуга припада увиђавности Отоманске Владе, која је дала доказа, не само о искрености своје жеље да се сукоб изравна путем мирнога споразума, него и о правилном схватању интереса Отоманске Царевине, да избегне нове компликације, трзавице и сукобе изван земље, кад је у самој земљи финансијско, економско и административно сређивање животна потреба државна.

Заслуга за мирно решење овога спора тако исто, припада и Владама и дипломатским представницима Великих Сила, који су чинили озбиљне пријатељске представке и у Атини и у Цариграду у циљу да се избегне сукоб, и да се спор расправи у духу правичности. У таквом решењу спора био је, пре свега, интерес двеју непосредно заинтересованих страна, интерес Балкана, и интерес јевропскога мира, и ван сваке је сумње, да је овако решење турско-грчког сукоба добар прогностикон за будућност.....

Остаје још, као тамна пега на политичком хоризонту Балкана, бурно таласање у Албанији. Али, како су то питање узеле у своје руке Велике Силе и како су од њега начиниле *јевројско питање*, остаје оправдана нада, да ће оне и моћи и хтети да одрже тај карактер томе питању, да локализује албански пожар и да доведе до срећности државу која је дело њихових руку, штитећи у исто време, у довољној мери, легитимне и признате интересе свих суседа Албаније. Таква нада није прост оптимизам, јер за њу, за њено остварење, говоре велики јевропски интереси, који морају бити и предмет озбиљне бриге и свесредна старања свих јевропских Сила“.....

Разговор са Таке Јонеску.

У разговору са сарадником „Биржевије Вједомости“ изјавио је бивши румунски министар Таке Јонеску да се нервозност, која се опажа код управљачких и друштвених кругова у Бечу, треба да припише не толико несумњивом преокрету јавнога мњења Румуније у корист Русије, онеме руско-румунском зближењу и поверењу са руске стране у лојалност наше политике, која добија сјајно осветљање у Констанци, колико заиста тешкоме положају, у који је себе довела Хабсбуршка Монархија. Немачка јој даје да

јасно осети, да берлински кабинет није намеран да слепо следује бечким предузећима.

Тако, на пример, у Бечу су, тражећи ревизију букурашког уговора, разуме се, имајући у виду Бугарску, дали нам на знање, да силна Србија не иде у рачун бечког кабинета. На то је наш краљ одговорио: „а ја не желим претерано снажење Бугарске.“ Тај је одговор био познат и у Берлину и казали су за њега да је потпуно разумљив, јер се и сам цар Виљем изјаснио против ревизије букурешког уговора. Тако стоји ствар са Немачком. Између Аустрије и Италије односи су још горни. Ту су вам сасвим супротни интереси између те две државе, а то се нарочито види у арбанском питању. Италија држећи се политике свога оца Макијавелија и да би пошла на уступке тражи бар Тријент. А судитеи сами дали једна Велика Сила може без рата да уступи део своје територије. Када би то било могуће, Немачка би се давно растала са Елзас Лотрингијом, јер би за то добила прво, француски новац, а друго, потпуно би била обезбеђена од стране француске која би, при своме садашњем расположењу брзо престала да постоји као војничка држава. Па ипак зато Немци не могу да уступе Елзас Лотрингију, јер би се то равнало потпуном политичком краху. Тако исто не могу да учине једна другој озбиљне уступке ни Италија ни Аустро-Угарска. Кад се најзад узме у обзир да албанско питање може на крају крајева нагонити римски кабинет да приђе силама Тројнога Споразума, и кад се још томе дода руско-румунско зближење и састанак у Констанци, то је сувише на једног сасвим самог човека, и у Бечу су нервозни, али понављам да што се нас тиче, узалудим је.

Када би ме на пример упитали шта желим за Трансилванију и Буковину, ја бих одговорио, — природно сједињавање са краљевином. Али како је то скопчано са великим тешкоћама, мене би потпуно задовољило када би Мађари створили мојим сународницима нормалније услове за живот. Сем тога ја мислим да распад Аустро-Угарске не би одговарао ни руским интересима, а на другом месту шта би Руси радили са великом Пољском, које би питање несумњиво поникло после присаједињења Галиције.

Враћајући се на балканску политику Таке Јонеску је казао:

— Знате ли ви, да сам се ја свим силама трудио да спасем Бугарској Кавалу, Штип (у чланку стоји Приштину) и Кочане? Ја сам то сматрао за потребно, да би оставио Бугарима отворена врата за доцније споразуме са осталим балканским државама. У Софији то врло добро знају а знају такође да је питање о Кавали решено негативно не толико због опозиције о стране Француске, колико услед јасно формулисаних жеље Немачке. И сада ја налазим као најбољи исход за Бугарску, да, ударивши тачку на прошлост, постара се да приђе савезу балканских држава. Њена последња реч није казана, али је зато потребна друга политика, а не она која се неразумљиво сада води у Софији.

Код Вас неправедно оптужују Сазонова, као да он није схватио ситуацију и да је без нарочите потребе учинио уступке Аустрији у албанском питању. Искуство дипломатије, која жели да очува мир, састоји се у томе да не затегне струне дотле докле не прсну. И, познавајући потпуно ствар о којој говорим, изјављујем категорички да је Аустрија била доведена до такве крајности, да би — да Сазонов није пошао на те уступке, — рат био неминуован. Позиција, коју је заузела ваша дипломатија, потпуно је одговарала стварној ситуацији, јер је рат буквално висео у ваздуху, без обзира што то није желео Берлин.

Што се тиче наших односа са Русијом, спете се преварити ако кажете: 1. Да је састанак у Констанци крупан догађај, чији значај ми достојно ценимо. 2. Сва Румунија радосно поздравља тај догађај — последицу нашега зближења. 3. Сада смо пријатељи — а остало à la grâce de Dieu!

— А ваша војна конвенција са Аустријом? Упитао је руски кореспондент.

— Уверавам вас, да ја о њој ништа не знам... одговорио је Таке Јонеску.

РЕКЛАМА У ТРГОВИНИ.

— Бранко Ивезић, Берлин —

(7)

Појачан је успех ако инсерент разуме баш нарочито да истакне, да похвали извесно својство робе. На ту особину мора он сконцентрисати свухвалу у свом инсерату.

Као што је речено, при инсерирању

ћи да ће нека земаљска или небесна катастрофа потврдити његова прорицања.

Он није хтео признати да се преварио, него је понављао како ће временом сви увидети и сложити се с њим, да је сељачки занат, земљорадња — најгори посао, од кад је та неваљалица, земља, престала рађати. Осем тога он се и светио, одбијајући да прода онај свој клин, који је стајао празан као протест против суседне земље, у коју је улазио као оружна мрља. Њему се то чинило занимљивим.

— И ми путујемо у Париз, — рече он са обичном хвалисавошћу. — Ми одлазимо, видите, да наместимо овога господина.

И он показа на Антонена, осамнаестогодишњег риђег младића, с наслеђеном од оца дугом главом, али грошне грађе. На подбратку му се већ видела ретка и безбојна брада. Он је био одевен варошки, с цилиндром, рукавицама и отворено-плавом краватом.

Зачудивши цео Жанвиљ својим ученичким успесима, он је затим осетио такву одвратност према сваком физичком раду, да се отац одлучио „да га начини Парижанином“, како се он изражавао.

— Значи, дакле, да је потпуно од-

лучено? — Упита Матеја, који је већ слушао о тој ствари.

— Одлучено је, разуме се. Зашто бих га остављао да црква на раду без наде да ће се икад обогатити! Ни отац ни ја нисмо могли уштедети ни паре од оне проклете воденице која више трули него што меље. А и поља дају више штурога класја, него дуката. Нека сад кад је учен, нека иде у Париз да потражи срећу! Само у граду човек и може раширити крила.

Не скидајући очију са сина, госпођа Лепалијер, усхићујући се њиме, како се некада усхићавала мужем, с блаженим лицем са своје стране додаде:

— Јест, јест, он је већ добио место код господина Руслеа... Узели смо му малу собу; ја сам одлазила да му купим намештај, рубље; данас ће он први пут ноћити у новом стану, пошто сви троје будемо ручали у добром ресторану... О ја сам веома задовољна он иде на добро место.

— И можда ће постати министар, — рече Матеја смејући се. — Ко зна! Све је могуће.

То је био излаз из села у варош, грозничаво ишчекивање брзога богаћења; сами родитељи радовали су се одласку сина, пратећи пребегицу, надајући се, да ће се заједно с њим и сами

подићи на виши степен друштвених лествица. Фермер Матеја осмехиваше се, размишљајући о том зецу у шуми, под чијим се утицајем воденичарев син упућивао у Париз, док се он, варошанин, вратио земљи, врелу све снаге и препорода. Антонен при помисли на весео париски живот такође се насмеја са обичним својим изразом лица лукавог лењивца.

— О, бити министар, то није мој укус, — рече он, — то је сувише тешко... Је бих више волео да од једном стекнем милион, како бих, се затим, могао одмарати.

Лепалијерови се громко насмејаше, усхићена великим умом свога сина. О, овај мали ће, зацело, далеко отићи!

Маријана је седела ћутећи, ожаловљена очекиваним позорјем смрти и туге: али и она захте да утури у разговор своју реч, те упита, зашто нису повели собом малу Терезу, кад се већ спремају да се веселе у Паризу. Лепалијер сухо одговори, како нема смисла да се човек стешњава због шестогодишње девојчице, која још не уме да се опходи с људима. „Није требало ни да се роди; због ње је сва кућа испреметана.“ А кад Маријана стаде говорити, како је ретко имала прилике да види тако лепу и паметну де-

војчицу, воденичарева жена одговори тихо.

— То је истина, она је паметна, али ипак женско, њега не може човек послати у Париз, њу треба спремити за удају, а то стаје много бриге и много новаца... Али не говоримо о томе, пошто нам је данас празник.

У Паризу, по изласку из Северне станице, Лепалијерови се изгубише у гомили. Кад кочијаш доведе Матеју и Маријану до Бошенове палате на Орсејском кеју, они спазише крај тротоара Сегенова кола. Кроз колски прозорчић вирила су ћутљива непомична лица његових кћери Лиси и Андреје, које беху одевене у отворене хаљине и очекиваху родитеље. Пришавши вратима, Фроманови се среташе с Валентином; она је, као и увек, некуд хитала али опазивши њих изговори неколико пригодних речи:

— Каква страшна несрећа, јединац! Затим из њених уста потече читав поток речи.

— Ви хитате да их обиђете, као и ја, то је сасвим природно... Замислите, ја сам чула о овој катастрофи случајно, пре непуну сата, и судите сами, како је све ово неудобно за мене; кћери су већ биле одевене, сама сам се још облачила, да пођем с њима у цркву на венчање рођаци нашег пријатеља Сантера, која се удаје за дипломату.

— Наставиће се —

треба се у колико је могуће, ограничити на један артикул, говорити о једном артикулу. (О реклами детаљисте који разуме се, не може да се ограничи само на један производ, говорићемо доцније.) У осталом има изузетака и од овог правила.

Штампа као средство за рекламу.

До сад смо говорили о реклами преко штампе. Бацимо поглед сад на штампу. Ограничићемо се на листове, што излазе у нас.

Приличан је број листова што излази у Србији, али није много њих који су као органи за огласе од бог зна какве вредности.

Оглашавати у свима листовима не само што би било скупо, већ би било и бесмислено. Сваки инсерент, знајући шта жели постићи, треба да издвоји листове који одговарају његовом циљу. То је лако, јер свако познаје већину наших листова.

За рекламу штампа се дели на четири групе:

- 1. Дневни листови, где припадају сви политички органи и неутрални.
- 2. Недељни — илустровани, којих у нас дао бог и нема (изузетак „Брка“ и „Баво“).
- 3. Листови за народ, религиозни, књижевни, спортски, итд.
- 4. Стручни листови.

Почнимо прво са дневним листовима. Дневни листови одлазе у све крајеве земље, неки више, неки мање. Дакле, један инсерат у ком дневном листу биће читан у целој земљи.

Па ипак не могу неки дневни листови да имају неку већу важност. Узрок лежи у малом броју издавања листа. То не мора значити да је садржај рђав, већ да је такав лист неупотребљив као као орган за инсерирање.

Писац нарочито избегава да изнесе своје мишљење о појединим београдским листовима, да не би изгледало као да жели да препоручује неке.

Једни листови имају велики број читалаца, али међу нижим сталежом. То је нарочито важно за инсеренте са јефтним робом за масу.

Има такође листова, који су раширени по целој земљи, или им је број читалаца у Београду доста незнатан, већина припада селу и мањој варошици. Ко кроз такав лист покуша да говори београдској публици, утрошио је новац ни за шта.

На супрот други тек имају нарочито велики број читалаца у Београду. Ко преко таквих листова покуша да врбује маловарошане, неће успети.

Најзад треба одвојити листове за буржоазију (како то соц.—демокр. вели) и за социјалну демократију.

Нарочиту улогу игра „Трговински Гласник“ као орган трговински и дневни лист. Ко мисли његове услуге користити, мора тачно знати какви се све успеси могу постићи.

Уопште инсерент мора вршити тачна испитивања (биће речи о томе под рубриком „контрола успеха“) мора бележити резултате до којих долази.

Недељних — илустрованих — листова пошто немамо нећемо ни говорити о њима. „Баво“ и „Брка“ су на тако ниском нивоу, да су као озбиљни огласни органи неупотребљиви, управо могли би бити штетни. У ову групу — илустрованих — листова могао би се уврстити двонедељни лист „Полиција“. Велики број претплатника, јака распрострањеност чини, да је доста важан као огласни лист.

Трећа група је такође важна. Листови за народ („Народне Новине“, „Здравље“) могу се употребити као огласни органи прво за артикле за ширу масу, затим за пољопривреду, у неколико медицине и др.

Религиозни листови су бар за сад незначајни.

Књижевни листови („Књ. Гласник“, „Дело“) су довољно добри огласни органи, или им подбацује вредност мали број издавања. Ко жели говорити интелигентној публици, то су му одлична помоћна средства.

(Наставиће се)

ДНЕВНЕ ВЕСТИ.

Скупштинска седница.

Народна Скупштина има данас седницу у девет сати пре подне. На дневни ред ове седнице стављен је извештај верификационог одбора о оставци посланика г. Ј. Живановића.

Нови избори.

Како сазнајемо, седнице Народне Скупштине биће данас распуштене. Нови избори одржаће се за 10. августа ове године.

Нове судије.

Указом Њ. В. Краља постављени су за судије: у неготинском првостепеном суду г. Стеван Бабовић, секретар алексиначког суда; у брегалиничком окружном суду г. Радоје Вуловић, цариник и у кумановском окружном суду г. Божидар Јовановић, јавни правозаступник.

Објављени закони.

У јучерашњим „Српским Новинама“ објављени су закони: о бањама, о изменама у санитарском закону и о повишењу служења рока у војсци.

Уредба о уређењу судова.

Њ. В. Краљ потписао је измене и допуне у уредби о уређењу судова и о судском поступку у новим крајевима.

Нов инспектор.

У главном државном рачуноводству за инспектора постављен је г. Живадин Ј. Живадиновић, секретар друге класе Касационог Суда.

Испити у богословији.

Испити зрелости у богословији Св. Саве почели су и завршиће се 25 овог месеца. Изасланик Г. Министра Просвете на овим испитима је г. д-р Чед. Митровић, професор Универзитета.

Панађур у Ражњу.

Г. Министар Народне Привреде одбрио је, да се у варошици Ражњу може држати и трећи тродневни панађур у дане 4, 5 и 6 септембра сваке године.

Поклон нишкој цркви.

Руско посланство послало је нишкој цркви поклон Њ. И. В. руског цара Николе II. То је путир, дискос, ложица и дарци. Поклон представља вредност од 15.000 динара.

Начелство у Ужицу.

Зидање нових зграда за Суд и Окружно начелство у Ужицу већ је отпочело. Старе зграде порушене су.

Соколски конгрес.

Из Љубљане јављају, да је управа полиције забранила соколски конгрес под изговором, да би учешће страних соколских друштава могло произвести политичке последице, које би биле штетне по државне интересе.

Откривање Споменика.

На Видовдан ове год. после службе божје и свечаног парастоса извршиће се откривање и освећење Спомен плоче изгинулим и јумрлим Смедеревцима у ратовима 1912-13 г, која је постављена у Саборној Смедеревској цркви.

Проглас Народне Одбране.

Проглас који ће Народна Одбрана упутити народу за скупљање Видовдан-

ског Дарка и прославе Видовдана го-тов је и разасиље се одборима. Уз то ће и уз Српске Новине изаћи проглас у прилогу тако, да ће добити свака општина и канцеларија. Проглас је одштампан у (педесет) 50.000 примерака.

Народна Одбрана у Приштини.

На дан 15 маја ове године образован је у Приштини „Косовски окружни одбор Народне Одбране“. Одбор се конституисао овако: Председник др. Дим. Марић, ок. физикус; I потпредседник Жив. Московљевић, адвокат; II потпредседник Пота Аксентијевић, кафеџија Благајник Дим. Мирковић, окр. благајник. Секретар Трајко Михаиловић, учитељ. Чланови одбора: Прота Димитрије Пајовић. Прота Јосиф Спасић. Јован Маговчевић, адвокат. Љуб. М. Китић, управ. поште. Аца Петровић, шеф месне контроле. Воја Атанацковић, књиговођа. Тодор Аџић, кафеџија. Максим Гапић, златар. Апостол Лазић, трговац. Трајко Станојевић, рентијер. Стојо Јовановић, трговац.

Одбор је предузео корак за образовање одбора у целом округу и прикупљање видовданског дарка.

Видовдан у Ваљеву.

Народна Одбрана у Ваљеву држи на Видовдан после службе божије помен, коме ће присуствовати сва друштва. После подне биће народна свечаност на „Пећини“: свираће ту војна музика, изводиће се соколске вежбе, дечије утакмице, држаће се говори, декламације итд. Увече ће музичко друштво свирати пред главним пивницама. Уз све то ће се купити Видовдански дарак у коју целу је састављен нарочити одбор госпођа и госпођица. Пошто су председник Одбране г. Тадић и секретар г. Максимовић одсутни, — руководе припремама г.г. Манојло Дивјак, окруж. шумар као други секретар Народ. Одбране, Душан Туфегџић пуковник, и Раде Павловић судија.

Видовдан у Пожаревцу.

Да би што успешније припремила и прославу Видовдана и сакупљање Дарка кренула је Народна Одбрана пожаревачка по округу да обнови организацију који је заморни посао после два месеца рада успешно завршила. Тој организацији дала је она сва потребна упутства за прославу и скупљање, остављајући слободу појединим Одборима да се управљају према месним приликама. За прославу у самом Пожаревцу створен је овај програм. На Видовдан у 4 часа по подне креће се поворка свих друштава са музиком и песмом од суднице и долази на тржиште где ће се држати предавања соколске вежбе и утакмице, певати песме. На завршетку ће бити народно коло и весеље. Дарак ће сакупљати даме целога дана у кутијама код стола а и по домовима, кафанама итд. Цео рад пожаревачке Одбране мора се похвалити. Најзаслужнији је за овај успех у припремању председник Одбора г. М. Богичевић који са много одушељења испуњава своју дужност.

Видовдан у Шапцу.

Програм Видовдана у Шапцу биће у главном: пре подне у школама предавање о Видовдану, помен и благодарење у цркви; после подне свечана поворка у вароши, на завршетку предавање о Видовдану, певање, декламовање, соколске вежбе и т.д.

У вече: свечана представа у позоришту. Уз све ово вршиће се прикупљање Дарка.

Шабачки Одбор Народне Одбране одржао је поред окружне конференције која је била прошлог месеца још и среска у Шапцу 30. пр месеца, а у Богатићу и Владимирцима 1-ог ов. м. На тим конференцијама уведена је ор-

ганизација за сакупљање Дарка и прославу по срезовима. Конференцији у Шапцу присуствовало је неколико чланова Одбора шабачког. Конференцију у Богатићу држао је Никола Исаиловић потпредседник шабачког Одбора, а у Владимирцима г. Пера Николић члан шабачког Одбора. Рад шабачке Народне Одбране за похвалу је.

Педесети пут.

Вечерас је педесета представа „Коштана“, која је први пут играна 1900 године и за четрнаест година однекла победу скоро над свима српским комадима у погледу броја представа и успеха.

Насловну улогу пева као гошћа г.ђа Симић. Седма обновљена режија, гостовање и јубиларна представа. Све то је изазвало врло велико интересовање и код оне публике која је по неколико пута гледала Станковићеву „Коштану“, и улазнице се увелико продају.

Репертоар Народног Позоришта.

Четвртак, 12 јуна: „Ромео и Јулија“, трагедија у пет чинова. Написао В. Шекспир. С енглеског превео Др. Лаза Костић.

Петак, 13. јуни: Велики концерат чланова Хрватске Опере у Загребу.

Главни згодитак.

На јучерањем вучењу срећака Срп. Држ. Класне Лутрије VI. класе 45. кола главни згодитак од Дин. 100.000 пао је на срећку 27.385 која је продата из радње Ристе В. Одавића, Београд.

Класна Лутрија.

На јучерањем вучењу VI класе 45 кола добили су следећи главнији згодици из радње Давида Ј. Фарки овлашћеног продавца.

Бр. 27385	добио	100.000	динара
„ 14646	„	5.000	
„ 8984	„	2.000	
„ 14667	„	2.000	
„ 11126	„	1.000	
„ 12371	„	1.000	
„ 12630	„	1.000	
„ 26089	„	1.000	

Из исте су радње добиве ни још и многобројни згодитци од 500, 300, 200 итд. динара.

Трговина, Привреда, Финансије.

Уређивање излога.

Удружење трговачких помоћника у Будимпешти оснива модерну стручну школу за уређивање излога. У ту школу примају се трговачки помоћници из целе Угарске и Хрватске, и сумње нема, били би примљени и они, који би се из других суседних земаља јавили. Том повољном приликом, која се указује, могли би се и неки наши омладинци користити.

Житна тржишта у Аустро-Угарској.

После јакних покрета и колебања домаћих житних тржишта сад се може говорити о мало мирнијој недељи, ма да је основна тенденција остала чврста. Да се дође до умирљивог стања допривеле су многе околности. На првом месту околност што извештаји угарске владе о стању усева говоре одлучно о побољшаним изгледима на добру летину. И у осталим европским државама поправили су се изгледи на бољу жетвени принос. Такви су извештаји приспели из Русије, а затим и из Румуније. Тако исто и из Немачке. Само из Француске нема повољних извештаја, јер је тамо непогода починила грдне штете у усевиима. И из Аргентине стижу сад повољнији извештаји, и ако су многе кише отежале радове у пољу.

Један берлински финансијер о зајмовима балканских држава.

Берлински дописник Н. Сл. Пресе говорио је са једним познатим чланом

Берлинског финан ијског света о зајмо-
вима, које балканске државе траже и
у том свом разговору добио је утисак
како у свима балканским земљама по-
стоје више или мање тешкоће, које се
своде с једне стране на опасну фран-
цуску финансијску политику, а с друге
стране на оскудицу новца на францу-
ским трговима. Финансијер је рекао да
су балканским државама отворени
толики кредити какви се са добром
савешћу никад не би смели давати.
Што се тиче тренутних новчаних по-
треба појединих балканских држава, у
разговору је између осталог помену-
то и покренуто издавање српских ка-
сених бонова. Да ли ће се та финан-
сијска операција остварити, рекао је
поменути финансиер, о томе се данас
одовуд не може ценити али је њихо-
ва опасност очевидна. Издавање боно-
ва за отплаћивање лифериција услов-
љава само се по себи разуме губитке
за онога, који те бонове издаје, јер он
има да плаћа не само интерес од 5
6 од сто, већ и провизије, које потичу
услед даљег давања бонова. С време-
ном се тада развија оно стање, које се
састоји у томе што спекуланти тргују
с боновима, који никако и не постоје,
тражећи прво купце а по томе сестар-
рајући код индустрије, да бонове до-
тичне земље прими за нове лифериције.
Јасно је да такав систем мора разри-
вати финансије једне земље, те се већ
данас може предвидети, да Србија, ако
би се решила на такву операцију, муч-
но може рачунати на емисију свога зај-
ма у Немачкој.

Исто се тако поменути финансијер
скептички изразио и о остварењу бу-
гарског зајма. Он држи да се већ при-
ликом преговора између Бугарске и не-
мачке финансијске групе у Софији по-
казало да ти преговори немају изгледа
на успех и да је министар Тончев пу-
товао у Берлин да би онде издејство-
вао да се то бугарско наседање блаже-
мотивише.

ПРОЈЕКТ ЗАКОНА

о
пошти, телеграфу и телефону.

(Свршетак)

XV Прелазно наређење.

Члан 126.

Сви чиновници, званичници и слу-
житељи, који се затеку у служби кад
овај закон ступи у живот, задржа-
ће се на истим звањима и платама
док се не преведу на звања и плате
по овоме закону.

На регулисање плата и превођења
у звања по овоме закону имају право
само они чиновници и званичници,
који су свршили поштанско-телеграф-
ску школу или телеграфски курс. Ови-
ма ће се, од дана кад закон ступи у
живот на за три године дана, срачу-
нати плате и периодске повишице по
овоме закону и то: чиновницима пре-
ма годинама службе по одбитку поло-
вине година проведених у поштанско-
телеграфској струци.

Који ће од чиновника ући у катего-
рију са основном платом до 1500 ди-
нара или у вишу категорију са основ-
ном платом од 2000 динара, одредиће
Поштанско-Телеграфско-Телефон. Са-
вет, према школским квалификацијама
(које се траже за поједина звања, изу-
зев испита), способности и марљивости
у служби и моралној јачини кандидата.

Ови пак чиновници, који нису свр-
шили поштанско-телеграфску школу
или телеграфски курс, задржавају се
на плати коју буду имали, кад овај
закон ступи у живот. Ако који од о-
вих чиновника жели имати право пе-

риодске повишице мора положити и-
спите прописане овим законом.

Указним кондуктерима, које затекне
овај закон у служби, срачунаће се пла-
та по овоме закону.

Сви званичници, који буду имали
три године службе, кад овај закон
ступи у живот, не морају полагати
испит за указно звање, односно за зва-
ње сталног званичника, али за звање
вишег чиновника морају положити испит.
Они званичници, који нису свр-
шили поштанско-телеграфску школу,
морају полагати испит за указно зва-
ње, па ма имали и више од три го-
дине службе.

Изузетно од прописа овога члана,
чиновници поштанско-телеграфски, који
пре супања овога закона у живот имају
више од 10 година указне службе, про-
ведене у поштанско-телеграфској стру-
ци, а свршили су поштанско-телеграф-
ску школу или телеграфски курс, не
морају полагати испит за вишег чи-
новника.

Сви остали званичници и служитељи
у свему подлеже одредбама овог закона.

Члан 127.

Станарина, предвиђена овим зако-
ном, почеће тећи од првог јануара пр-
ве наредне године по ступању у жи-
вот овога закона.

XVI Закључне одредбе.

Члан. 128.

За сва остала права и дужности чи-
новника, које нису овим законом пред-
виђене, вреде одредбе закона о чинов-
ницима грађанског реда.

Члан 129.

Ако је која од кривица предвиђених
овим законом учињена за време док
овај закон није ступио у живот, суди-
ће се по оном закону, који за кривца
буде блажи, а сви остали односи рас-
прављаће се у смислу § 7. грађанског
закона.

Члан 130.

Сви досадашњи облици поштанско-
телеграфско-телефонске струке остају
и даље у важности и вршиће се по до-
садашњим законским прописима и пра-
вилницима, све док Министар Грађевина
не буде по члану 131. донео за њих про-
пис и нове правилнике, што мора бити
најдаље за годину дана од дана обна-
родовања овога закона.

Члан 131.

За извршење појединих одредаба
овог закона прописује нарочите пра-
вилнике Министар Грађевина, на пред-
лог Дирекције и сви ови правилници
имају законску силу и важност.

Члан 132.

Кад овај закон ступи у живот, онда
ће се поступним извршивањем њего-
вим, поступно губити важност ови за-
кони:

Закон о подели телеграфиста на при-
времене и дејствителне и подели њи-
хових плата од 20. априла 1859. год.

Закон о периодској повишици плата
телеграфиста од 18. јунија 1863. год.

Закон о поштама од 25. јануара
1866. год.

Закон о маркама поштанским за пис-
ма и новине од 31. октобра 1886. год.

Закон о увођењу упутница и саобра-
ћајних карата од 23. октобра 1871.
године.

Закон о поштанским упутницама од
4. децембра 1879. год.

Закон о телеграфу и телефону од
3. децембра 1898 год.

Све повластице дате појединим дру-
штвима и установама за ослобођење
од плаћања такса поштанских, теле-
фонских као све одредбе у осталим

законима и височајшим решењима ко-
је су противне одредбама овог закона
губе важност чим овај закон ступи у
живот.

Члан 133.

Закон овај ступа у живот кад га
Краљ потпише, а обавезну силу добија
кад се обнародује.

Одговори администрације.

Примили смо наплаћену и послану
нам претплату од г. г. повереника.

Од г. Драг С. Илића трг. Свилајнац,
дин. 848 —

„ „ Ристе Тодоровића трг. Параћин
дин. 200 —

Од Призренске Банке Призрен,
динара 318.

Од г.г. Браће Пандазијевић трг. Би-
тољ. динара 184 —

Од г. Димитрија Тодоровића трг.
Урошевац. динара 108 —

Од г. Миливоја М. Вујичића трг.
Петровац. дирана 90 —

Од г. Николе Костића трг. Кур-
шумлија. дин. 36 —

Од г. Васе Богојевића трг. Тетово,
дин. 32 —

Од г.г. Браће Манојловића трг. Топола
дин. 60 —

Хвала и пријатељско поздравље.

РАЗНО

— Незапажено. —

Гроф Михаило Карол, мађарски ма-
гнат, председник независњака и рођак
енглеског двора и грофа Берхтолда,
рекао је пре неки дан, да ће мађарски
политичари безусловно ићи у Петро-
град ради братимљења с Русима и то
за најкраће време, док се извесни по-
слови посвршавају у народу. Том при-
ликом рекао је својим отменим сло-
венским гостима, да ће Мађари тра-
жити пријатељство балканских народа
а нарочито Срба, које ће се трудити
да задобију по сваку цену, јер им је
оно и у традицији било најмилије.

Гроф Карол причао је затим славне
успехе наше заједничке војне, као и
родбинске везе српских и мађарских
дворова.

— Не забележено. —

У Сомбору — у престоници богате
бачке жупаније био је ових дана слет
српских певачких друштава. Ту сјајну
свечаност описивали су српски листови
особито лепо, а присутни гости не могу
довољно да се нахвале.

Вредно је споменути како је ту свеч-
чаност описала мађарска штампа. Сиже
мађарске похвале гласи:

Неговање песме најјачи је знак кул-
туре. Срби су данас доказали да су
на високом степену културе Њихово
народно песништво је првога реда у
Европи. О њиховој мелодији се мање
знало. Овсга маха су доказали, да су
и на том пољу дубоко забраздили у
уметништво. Ну, оставимо све то у
страну и споменимо само три стварчице;
одушевљење, гостољубље и богатство.

Срби су данашњег дана задивили
своје суграђане са својим националним
поносом, недостижним гостопримством
и народним богатством.

Бандеријум од неколико стотина ка-
питалних и пунокрвних коња и богато
искићених делија фрапирао је нас Сом-
борце — несрбе.

Данашњег дана Сомбор је освојила
српска страховита инвазија — српска
култура.

Уман предлог.
Мађарорсаг" донео је чланак др.
Мартина Ловасија, уредника горњег
листа и опозиционог посланика, у коме
доказ ује да Би Аустро Угарска Монар-
хија најпаметније учинила кад би при-
стала на деобу Албаније између Србије
и Грчке за извесне трговачке CONCE-
СИЈЕ.

Конзул

Књижевност.

Изашла је из штампе књига „Основ-
ни принципи науке о сточарству“ са 19.
слика у тексту од Др. Ђорђа Митро-
вића, секретара Министарства Народне
Привреде са овим садржајем:

I Природна историја домаћих животиња II Врсте и расе домаћих животиња: 1. Примитивне расе, 2. Поправљене расе, 3. Културне расе.

III Расплођавање: 1. Ђелице, 2. Јаје — полна ђелица женке, 3. Сперма — полна ђелица мужјака, 4. Зачеће, 5. Ембрион.

IV Парење: 1. Парење у чистој крви; 2. Укрштање; 3. Полна зрелост — пуберитет; 4. Полни нагон код мужјака; 5. Полни жар код женке; 6. Спаривање; 7. Бременост; 8. Вештачко оплођавање; 9. Ненормално оплођавање; 10. Не-плодност.

V Наслеђе: 1. Консервативно наслеђе. 2. Константна теорија о наслеђу. 3. Прогресивно наслеђе. 4. Индивидуална снага. 5. Менделови закони. 6. Вајсманова теорија. 7. Наслеђе код укрштања. 8. Наслеђе код парења у сродству. 9. Разни утицаји на резултат наслеђа.

VI Гајење стоке: 1. Пореклописне и запатне књиге. 2. Обележавање стоке. 3. Начин сточарења. 4. Храњење стоке: 5. Мере за унапређење сточарства. 6. Будућност сточарства.

Може се добити у књижари Цвијановића у Београду. Цена је 2 динара.

ТЕЛЕГРАМИ

(Извештаји Српског Пресбирора)

Париз, 10. јуна. — На доручку који је приредио министар марине у част руске мисије, коју предводи вице адмирал Русин, министар марине у својој здравици нарочито је рекао: „Ми пратимо са великом пажњом напоре, које Русија чини да увећа своју поморску силу и ми са радошћу пљескамо њеним успесима. Француска се не устеже ни од каквих жртава, да остане верна својим традицијама, своме савезу и својим пријатељима.“

Вице адмирал Русин заблагодарио је министру марине и пошто је навео речи пуне срдачности за Русију, које му је председник републике ономад упутно, говорио је о користи које је руска војска извукла из проучавања метода и доктрина, које су у употреби у француској војски. Затим је изјавио своје дивљење настави у париској вишој војној школи.

Министар војни изјавио је своје тврдо убеђење у ваљаност обе војске чије комбиноване снаге су највећа гаранција за одржање мирољубивих диспозиција обе владе.

Повереници Трг. Гласника

Димитрије Ђ. Петровић, трг. Алексинац;

Љуба Трифуновић, трг. Александровац (крупевачки);

Берзе

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

од 10 јуна 1914 године

Браћа Младеновић, трг. Бато-
чина;
Браћа Пандазијевић, трг. Битољ;
Стојча Стојановић, Бујановац;
Антоније П. Јовановић, трг. Ва-
љево;
Стеван М. Бесарабић, трг. В.
Градиште;
Јанаћко Костић и син трг. Врања;
Милорад Прокић, трг. Варварин;
Димитрије Парлић, трг. Вучитрн;
Петар Богдановић, трг. Велес;
Свет. В. Јоковић, трг. Голубац;
Лука Ристић, трг. Гроцка;
Наско Ј. Нешић, трг. Гурч;
Божа Ђорђевић, трг. Г. Мила-
новац;
Браћа Јовановић, трг. Жабари;
Браћа Л. Ђорђевић, трг. Жагу-
бица;
Гаврило Бошковић, трг. Ива-
њица;
Браћа В. Марковић, трг. Јаго-
дина;
Никола Костић, трг. Куршумлија;
Стојан Милетић, трг. Књажевац;
Милован С. Томић, трг. Кра-
љево;
Петар А. Топаловић, трг. Кра-
гујевац;
Браћа Тасић, трг. Куманово;
Кojiћ и Обрадовић, трг. Лаза-
ревац;
Алимпције Смиљанић, трг. Ло-
зница;
Милан Стојановић, трг. Лапово;
Трговачко Удружење, Лесковац;
Илија Н. Ђорђевић, трг. Мла-
деновац;
Свет. Л. Михаиловић, трг. Ми-
оница;
Браћа Саздић, трг. Митровица-
Косово;
Никола Благојевић, трг. Ната-
линци;
Миле Д. Попић, трг. Ниш;
Димитрије Милентијавић, трг.
Нова Варош;
Јаћим Радовановић, хотелијер
Нови Пазар;
Светозар Ј. Тришић, трг. Обре-
новац;
Браћа Фиљевић, трг. Охрид;
Михаило Ж. Девић, трг. Пожа-
ревац;
Владимир Т. Китић, трг. Про-
купље;
Димитрије Т. Стевановић, трг.
Пирот;
Риста Д. Тодоровић, трг. На-
раћин;
Миливоје Вујичић, трг. Петровац;
Сава Стевовић, учитељ Прије-
поље;
Ђорђе В. Панћић, трг. Приштина;
Призренска Банка, Призрен;
Благојевић и Бабић, трг. Па-
ланка;
Илија Ф. Атанацковић, књигово-
ђа Рача;
Никола Ристић, трг. Рековац;
Андрa Татарчевић, трг. Ресан;
Драгољуб С. Илић, трг. Сви-
лајнац;
Сима Јовановић, извозник Сопот;
Раденко Павловић, трг. Смед-
рево;
Васа Ж. Туфегџић, трг. Сараорци;
Јован С. Милићевић, трг. Соко-
бања;
Васа Карамарковић, трг. Сје-
ница;
Крстић и Новаковић, трг. Скопље;
Мелентије Брашић, трг. Трсте-
ник;
Браћа Ј. Манојловић, трг. То-
пола;
Васа Богојевић, апотекар Тетово;
Милован М. Ристић, трг. Ћу-
прија;
Велимир В. Јанковић, трг. У-
жице;

Светислав Симић, трг. Уб;
Димитрије Тодоровић-Нена, трг.
(Феризовић) Урошевац;
Браћа А. Љујић, трг. Чачак;
Никола С. Петровић, тр. Шабац.
Молимо господу претплатнике да
претплату положи нашим г.г. по-
вереницима, од којих ће добити
наше оригиналне признанице.

Страна тржишта

Берлин, 8 јуна (Трговинска агенција)
Производи

Пшеница	Мрк.	20 60	—	20 80
Раж		17 40	—	—
Овас		17 60	—	18 70
Јечам лак		14 40	—	14 70
„ тежак		15 40	—	18 30
Кукуруз		15	—	15 30
Пасуљ		23	—	—
Ораси		—	—	—
Мекиње		11 50	—	12
Пшеница за Јули	М.	20 82	—	20 87
„ Сеп.		19 58	—	19 57
„ Јули		17 30	—	17 37
„ Сеп.		16 45	—	—
Овас	Јули	17 05	—	16 10
„ Сеп.		—	—	—
Кукуруз	Јули	14 50	—	—
„ Сеп.		14 10	—	14 12

све франко Берлин царинено. Царину
за 100 Кгр. плаћа:
Пшеница Мрк. 5-50, овас и раж Мрк.
5.—, јечам за пиво Мрк. 4.—, за хра-
ну Мрк. 1-60, кукуруз Мрк. 3.—, пасуљ
и ораси Мрк. 2.—, мекиње слободне.

Живина. — Јаја

Кокоске старе комад	Мрк.	1-80	—	1-90
„ I врста		1-80	—	1-90
„ II		1-40	—	1-50
Патке комад	Мрк.	1.90	—	2-20
Гуске		—	—	—
Ђурке пар		—	—	—
Јаја I кош (60 ком).	Мрк.	3-40	—	3-80
„ II		3	—	3-4

Франко Берлин. Царина се плаћа на
живу живину Мрк. 4.— од %
изузимајући гуске које су ослобођене
царине.

Подвоз за ситну живину стаје по
Мрк. 0-25 од комада, за гуске и ђурке
по Мрк. 0-50 до 0-60 од комада.

Примедба: тражња је била —

Коже

Јагњеће Ia	90 кила	Мрк.	200	—	220
јагњеће I а	70 кила	Мрк.	190	—	195
јагњеће Ia	50 кила	Мрк.	150	—	165
јареће	Мрк	—	—	—	—
Овчије	200—240	од сто ком.			

Коже не плаћају царину. Подвоз од
Београда до Берлина стаје по Марака
650 од % килограма.

Домаћа тржишта

СТОКА

Баоград, 10. јуна, (Кланично Друштво)
Свиње . . . . . — 50 дин.
Говеда . . . . . 55—65 дин.
Цео континент у 50.000 ком, свиња
исцрплен је и од петка (13 т. м.) поче-
ће клање свиња за извоз по општој
царинској тарифи.
Говеда је извезено до сад свега 3.700
гомада.
У овај мах у кланичним оборима има
4.700 комада свиња.

Цена свиња појединално иако од-
једном због тога, што се при увозу
кланих свиња у Аустро-Угарску по
ојшћој царинској тарифи плаћа ца-
рина по 30 круна од 100 кгр. меса.

ВАЛУТЕ—НОВАЦ

ЗЛАТНИК ДИН. 20

Златник од 20 дин. највиши	20 52	—	—
Златник од 20 дин. најнижи	20 50	—	—
Златник од 20 дин. средњи	20 51	20 50	—
јуни к. и. у	20 55	20 55	20 50

РАЗНЕ МОНЕТЕ

Круне највиши	106 90	—	—
Круне најнижи	106 50	—	—
Круне средњи	106 65	106 80	106 70
Круне за сутра	—	—	—
Круне злато	—	—	—
Марке немачке	—	—	—
Фунте енглеске	—	—	—
Турске лире	—	—	—
Француске новчанице	—	—	—

ДЕВИЗЕ

ЧЕКОВИ И МЕНИЦЕ

Беч по виђењу	106 75	106 75	106 70
8 дана	—	—	—
Пешта по виђењу	—	—	—
8 дана	—	—	—
Трст 8 дана	—	—	—
Париз по виђењу	—	—	102 25
Лондон по виђењу	—	—	—
Берлин по виђењу	125 75	125 80	125 70

КУРС

ЗА СРЕБРО			ЗА ЗЛАТО		
ПРОД.	ПОНУДА	ТРАЖЊА	ПРОД.	ПОНУДА	ТРАЖЊА
20 52	—	—	—	—	—
20 50	—	—	—	—	—
20 51	20 50	—	—	—	—
20 55	20 55	20 50	—	—	—

	ПРОДА- ТО ПО	ПОНУ- ДА ПО	ТРАЖ- ЊА ПО		ПРОДА- ТО ПО	ПОНУ- ДА ПО	ТРАЖ- ЊА ПО
Хартије од вредности				Задруге:			
Срп. држ. хартије				Аранђеловачке Задруге	—	—	85
Тутриј. 2 ¹ / ₂ % лозови с. ж.	115 50	116	115	Ваљевске Задруге	—	—	—
„ б. ж.	109	110	108	Врањске Задруге	—	—	—
Увањ. лоз. лозови с. ж.	28 50	29	28	Драгачевске Задруге	—	—	90
„ б. ж.	27	28	27	Зајечарске	—	—	—
Сента 4 ¹ / ₂ % од 1895. с. ж.	—	—	—	Јасеничке	—	—	—
„ б. ж.	—	—	—	Копачничке	—	—	—
Фонд. 5 ¹ / ₂ % залога у зл.	—	—	—	Космајска „Плот	—	—	185
4 ¹ / ₂ % вал. 1910 у зл.	—	—	—	Крушевачке	—	—	—
Фонд 4 ¹ / ₂ % обл. Ком.	—	—	—	Књажевачка I коло	55	53	—
Зајам од 1911. године	—	—	—	„ II	55	53	—
Монопол. 5 ¹ / ₂ % 1902. год.	—	—	—	Младеновачке	—	—	—
Сента 4 ¹ / ₂ % 1906 са ж.	—	—	—	Нишке за међ. пом. и шт.	—	—	—
„ б. ж.	—	—	—	Нишке Српско-Јеврејске	—	—	—
„ 1909 са ж.	—	—	—	Обреновачке Задруге	—	—	—
„ б. ж.	—	—	—	Окр. Задруге, Лазаревац	—	—	130
Акције Новчаних Завода				Пожаревачке I коло	—	—	—
у Београду:				Пожаревачке II коло	120	—	—
Емисионе банке	—	—	—	Прокупачка I коло	—	—	—
Прив. Народне Банке	—	1450	1410	„ II и III	—	—	—
Банке:				Ресавске Задруге	—	—	80
Београдске Банке	—	—	—	Рудничке	—	—	—
Београд. банке Меркур	—	—	—	Смедеревске Задруге	—	—	90
Прометне Банке	—	—	—	Топличке Зад. I и II коло	—	—	—
Трговачке Банке	—	—	—	„ III коло	—	—	—
Грађанске Банке	—	—	—	Чачанске Задруге	—	—	—
Саобраћајне Банке	—	—	—	Штедионице:			
Колонијалне Банке	—	—	—	Алексинач. Штедионице	—	—	212
Есконтне	—	—	—	Ваљевске	—	—	—
Заложне	—	—	—	Варваринске	—	—	—
Заватл. Кредитне Банке	—	—	—	Врањ. Акц. Штедионице	—	—	—
Извозне	—	—	—	Јагодинске I коло	—	—	130
Месарске	—	—	—	„ II	—	—	—
Н. Бошковића акц. друш.	—	—	—	Књажевач. Штедионице	—	—	—
Опш. Прив. Банке акције	—	148	130	Краљ. Акц.	—	—	—
Врачарске заложне	—	—	—	Младен. Трг.	—	—	—
Савске	—	105	95	Моравске	—	70	50
Грађ. Банке	—	—	—	Наталинјачке	—	—	—
Дунавске Банке	—	—	—	Нишке акц. I коло	—	—	—
Српске Централне Банке	—	—	—	Нишке акц. II коло	—	—	—
Дунав. Кредитног Завода	—	—	—	Обреновачке	—	109	112
Задруге:				Пожаревачке	—	—	—
Акције: Београд. Задруге	—	—	—	Рачанске I коло	—	—	180
Врач. Задруге I и II коло	—	—	—	Ресавска I коло	—	—	110
Палилаулске Задруге	—	—	—	Ресавске II.	—	—	—
Штедионице:				Ужичке Грађанске	—	—	—
Акције:				Ђуприске I коло	—	—	—
Врачарске Штедионице	—	—	—	Ђуприске II коло	—	—	—
Грађанске Штедионице	—	—	—	Чачанске	—	—	—
Палилаулске Штедионице	—	—	—	Удружења:			
Трговачке Штедионице	—	—	—	Трстеничко Удружење	—	—	—
Унутрашњости				Кредитни заводи:			
Банке:				Крагујевачки	—	—	—
Акције:				Разно:			
Болев. Привр. Банке	—	—	—	Бродар. Друш. акц. 6 ¹ / ₂ %	—	—	—
Јагод. Банке I и II коло	—	—	—	Грађевинарске	—	—	—
Ваљев. Трговачке Банке	—	125	120	Зајечар. инд. удр. П. Пив.	—	—	—
Краг. Трговачке Банке	—	—	—	Кланично Друштво	—	—	—
Крушевачке I и II коло	—	—	—	Акц. Кожарске Задруге	—	—	—
Младеновачке Банке	—	—	—	Летњик. акц. друш. I. к.	—	—	—
Млад. Трг. Кредит. Банке	—	—	—	Лозови Црвеног Крста	—	18	17
Градиштанске	—	—	—	Првог акционар. млина	—	—	—
Нишке Трговачке Банке I	—	—	—	Ралска фабрика цемента	—	—	—
Окружне нишке Банке	—	115	105	Срп. Акц. Др. за Ек. шума	—	—	—
Пожаревачке Трг. Банке	—	—	—	Српска Фабрика Стакла	—	—	—
Прокупачке I коло	—	—	—	Угљени руди. „Стубица“	—	—	—
„ II	—	—	—	Ужич. А. Тк. Рад. I коло	—	—	—
Рачанске	—	—	—	Матаруга	—	—	—
Гимочке, Зајечар	—	—	—				
Гимочке Банке II коло	—	—	—				
Шумац Банке, Паланка	—	—	—				

СТРАНЕ БЕРЗЕ

НАРОЧИТИ ДНЕВНИ ТЕЛЕГРАФСКИ ИЗВЕШТАЈИ
БЕОГРАДСКОЈ БЕРЗИ

Беч, 9. јуна 1914 г.	Српска 4 од сто рента од 1895 г.	65-88
Лондон	Монопол 4 и по од сто	70-22
Берлин	Париз, 1914 г.	
Париз	2 од сто лутриски лоз	81 55
Златник од 20 д.	4 од сто рента од 1895	487
2 од сто лутриски лоз	Монопол. 5 од сто	430
Дунавски лоз	4 и по од сто од 1906	427
Берлин, јуна 1914	4 и по од сто од 1909	
Златник 20 динара	Обвезнице Управе Фондова	90-20
	5 од ето зајам 1913 г. г	

Бакалска радња

лепо сортирана са добрим послом са капиталом у истој 4.000 дин. предаје се због другог рада.

Упитати **Божу Дачића**, књижара — Београд. 1178 1-6

ТРАЖИ СЕ

за техничку радњу један млађи трговачки помоћник или младић који је свршио 4 разреда гимназије. Понуде упућивати на поштански фах бр. 89. 1182 1-6

ТРСКЕ ПЛАФОНСКЕ

за грађевине има већу количину на продају трговина **Петронија Тешића у Обреновцу**. Цена умерена. 887 16-20

БАНКАРСКА РАДЊА

ЛЕОНА КАБИЛИЈО БЕОГРАД, Кнез Мих. 38. купује акције Извозне Банке I и II коло и плаћа добру цену.

Тако исто купује и продаје акције разних завода у Краљевини Србији.

Иста радња врши размену сваковрсне монете по дневном курсу. 688 18-20

Панама и друге сламне шешире чистите само са Штробином „Strobin“

Сваки шешир мора бити за 3 минута као нов, бео без икакве штете по сламу и форму. При куповини строго пазите на име „Strobin“.

Садржина једног пакета „Strobina“ довољна је за чишћење два шешира. Пакет 0-35 дин. Добија се у свима бољим галантериским и бакалским радњама као и апотекама. Препродавцима велики радат.

Главна продаја за Србију у радњи

Живана Тодоровића

Краљ. Срп. Двор. лиферанта Београд - Теразије - Тел. 417. 586 25-6

ВЕЛИКА РАДИОНИЦА

Бонбона, Ратлука и Колача **Милана Гачића и Друга** Крушевац

препоручује своје израђевине, нарочито **ратлук** који не уступа ни иријском.

Цене су за сву робу без конкуренције, паковање и пренос до станице бесплатно. 248 34-50

ЖОЛИ

Важно за ДАМЕ

Вечито лепа и млада биће свака дама која се умива

„Jolly“ сапуном

Средство за лег ту првог степена. Употребом овог сапуна постиже се више него ма којим кремом; јер „Jolly“ сапун дејствује на лице боље него сви кремови, а садржи у себи и пудера, лечи пеге и лишаје и одржава вечиту нежност коже.

Употребљавају га у целом свету прве класе.

Цена је једној кутији са упутством за употребу 1.— динар.

Искључиву продају за Србију има

Петар Петровић и Веловић

БЕОГРАД

Препродавцима знатан радат. 159 60-

ДОБИО САМ ВЕЛИКУ КОЛИЧИНУ
Тера, Смоле, Карболинеума и Хартије
 ЗА ПОКРИВАЊЕ КРОВА
 продајем по најјевтинијој цени.
Нафтали М. Леви, Београд
 ТЕЛЕФОН 1509. 812 16-20

РАДЊА СЕ НАЛАЗИ
 Кнежев Споменик 3
 ПРЕКО ОД
 Коларчева Пивнице 122 21-50

ПЕЧАТОРЕЗНИЦА
 и Фабрика Каучук Штампала
 ЛУДВИКА КАНА - БЕОГРАД
 Основ. 1883
 Најстарија, Најспремнија
 и НАЈСОЛДНИЈА РАДЊА
 у КРАЉЕВИНИ СРБИЈИ

ЧЕЛИКА ЕНГЛЕСКОГ
 на 8 углова за камењарске радове доброг и по јевтиној цени.

ТРЕГЕРА ГРЕДА ГВОЗДЕНИХ
ОКОВА ЗА ГРАЂЕВИНЕ
 и остале грађевинске робе по умереној цени има на стоваришту

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА
Пауновић и Миленковић
 БЕОГРАД, Палата Београдске Задруге, САВА
 Телефон 1113. 963 10-

Хотел Европа, Беч
 II Bez. Asperubrückengasse 2.
 Потпуно нов реновиран хотел са свим комфортом.
 Одличан ресторан.
 Јевтине цене.
!! Овде се састају сви Срби !!
 924 14-20

СИРИШТЕ
 ИЗ ФАБРИКЕ
ЂОКЕ ДИМИТРИЈЕВИЋА
 НИШ

Две су комисије из Министарства Народне Привреде утврдиле, да је са 40% јаче од свих сиришта страних која се продају по Србији, а што јаче сириште употребљив, то ће ти сир бити маснији.

Пази на заштитни жиг; јер има имитације.

687 12-15

Царинење увозне робе
 Моје шпедитерско одељење врши све увозне експедиције брзо и тачно уз скромну награду за труд, исто располаже са најспремнијим снагама, нашта овим скрећем пажњу увозницима из унутрашњости Србије.
 Радња се налази од 1. маја у мојој кући Босанска улица број 63. у близини железничке станице.
Телефон број 683.
 Београд, маја 1914. год.
 С поштовањем
Миљко Стојковић
 комисионер и шпедитер
 930 11-15

SALVATOR
подпетице од гуме јесу најбоље и најиздржљивије и могу се добити у свима кожарским, обућарским и нирнбершко-ситничар. радњама.
 Велику продају има Акционарска Кожарска Задруга у Београду. 1348 25-52
ГЛАВНИ ЗАСТУПНИК ЗА СРБИЈУ
БРАЋА М. АЛКАЛАЈ, БЕОГРАД

Колонијално-бакалска и деликатесна радња
Јанаћка Т. Мучопулоса
 у **СВИЛАЈЦУ**
 добила је два вагона **алева паприке** праве Воденске и продаје по најумеренијој цени.
 Франко Београд или Свилајнац. 1147 3 3

Фабрика машина **Франца Штуца** - Nurnberg - Deutschland
 Специјална фабрика за модерно постројење млинова система француских турбина

од врло велике вредности као и постројења за аутоматске млинове, млинарске машине, ваљака, најновије конструкције тесте Француских турбина

Францусов турбин
 ра, машина за прераду дрвета, парних машина као и осталих техничких артикала. П. вољни услови. **Тражи приступачног заступника.** 1304 11-16

Добио сам велику количину
СТОЛИЦА
 за кућевну и нафанску потребу, које продајем по умереној цени.
Миливоје М. Поповић
 БЕОГРАД - САВА
 ТЕЛЕФОН 250. 1114 3-

Камен за зидање XX-ог века
 Јесте цигла направљена од песка!
 SAND-MAUERZIEGEL
 Прављење истих доноси велику добит!
 Преко 450 сличних фабрика основано одн. са мојим специјалним машинама снабдевено, повећано и саграђено.
 НАЈБОЉЕ РЕФЕРЕНЦЕ :: КАТАЛОЗИ ОПШИРНИ БЕСПЛАТНО

Ф. КОМНИК. ELBING 50.
 Maschinenfabrik (Deutschland)

Прва и највећа специјална фабрика на свету з постројење фабрика за израду цигаља од песка. 216 21-

Удружене највеће Америк. Фабрике аутомобила
 Litte Motor Co. Flint Mich Republic Motor Co. New-Jork
 Chevrolet Motor Co. Detroit Mich

Дале су у овој 1914. години најусавршенији, најпрактичнији последњи модел Американих Аутомобила

Chevrolet **Radi Grand**

Није потребно објашњавати да су Американих Аутомобили данас тако усавршени, да им ниједна европска фабрика не може конкурисати, и да су за данас Американих Аутомобили првокласни стога и бриљирају у сваком погледу испред свију европских фабрика.

CHEVROLET - АУТОМОБИЛ је типа „Торпеда“ за пет седишта, отворен са американим кровом који у случају рђавог времена, потпуно затвара цела кола.

БЛОК МОТОР са 4 цилиндера код затворених вентила достиже јачину до 37 P. S. (коњских снага) са 3 брзине, највећа брзина 70 километара на сат.

КАРБОРАТОР (фергазер) уз чувене фабрике „Zenith“.

ЕЛЕКТРИЧ О СВЕТЛЕЊЕ са својом динамом и акумулатором који се сам аутоматски пуни.

КРЕТАЊЕ Аутомобила аутоматско (без курбља) само притиском дугмета.

ПОТРОШЊА бензина најмање 12—15 литара на 100 километара. Сви су апарати и шалтери на видном месту врло близу шофера. Руковање врло лако и сигурно.

За тешке терене, и велике успоне „CHEVROLET“ је од неоцењиве вредности за наше прилике, јер је моторна снага аутоматски тако прикупљена да не постоји успон који аутомобил не би са највећом лакоћом прешао.

ИЛУСТРАЦИЈЕ на захтев шаљемо бесплатно.

„CHEVROLET“ се може видети свакодневно у нашој електротехничкој радњи.

CHEVROLET MOTOR COMPANY OT NEW-JORK I N. S.
Генерални Заступници за Србију
Нанка и Вуковић, Београд-Теразије
 1102 4-10

Млађи Књиговођа
потребан је колонијалној радњи **Ђорђа Гавриловића** у Београду. Понуде писмене при- ма до 1. јула ове год. 1167 1-5

КЊИГОВОЂА
од једне творнице по- кућства са добрим све- доцбама, тражи место са наступом одмах, го- вори и пише српски, немачки и мађарски пот- пуно. Вољан је и у другој струци у све крајеве ступити. Обратити се Чика Љубина ул. бр. 3. Бео- град. 1172 1-1

КОНКУРС
Крагујевачкој **Шумад.** Банци потребан је један млађи чиновник. Првен- ство имају они који су већ радили код новчан- них завода. Плата 1200—1500 ди- нара годишње — пре- ма способности. Пријаве до 22. о. м. 1170 1-4 УПРАВА

Млађи чиновник
са знањем немачког је- зика простог, дуцлог и америкачког књиго- водства пише и на ма- шини; желео би одмах ступити у једну отмену трговачку радњу са ме- сечном платом, пристао би и у унутрашњост. Обратити се на М. А- дања, Битољска ул. бр. 6. Београд. 1171 1-2

Бакалска радња
Примио би бољу бакалску радњу, ко такву има нека се обрати писмено уред- ништву под „Мило- вановић“. 1174 1-3

ТРАЖИМО
комптоаристу или **комптоаристкињу**, која влада потпуно не- мачким и српским је- зиком, стенографијом и пише на машини. — Писмене понуде слати **Шенкер и Комп.**, Бео- град. 1173 1-3

Преводилац
са немачког на српски и обратно нуди се да ради кореспонденцију или др. ванканцелариј- ског времена. Моли да се интересовани јаве пи- смом администрацији под шифром „Сремац“. 1176 1-3

УДИЦЕ
енглеске и обичне са алком и без алке у богатом избору, препоручују препро- давцима **Р. Ђурица и Комп.** БЕОГРАД Књаз Михајлова ул. 23. 1150 2-10

Прашка за буве
Камфора и нафталина. Западине у корену и луткама. Нанејага у оригинал. флашама. Есенција свих врста. Сиришта најбољег о- ригинал-енглеског. НАЈЈЕФТИНИЈЕ у **Дрогерији „ГУСЛАР“** 1113 5 20

ПОТРЕБНА СУ НАМ
2 старија помоћни- ка вична стакларској роби и способна за па- ковање. Ступити могу одмах. **Стаклар.** - порцулан- ска радња **Стојадиновића** и **Стојиловића**, улица Краља Петра. 1137 3-3

425 број телефона је за нарудбину млевене соли I и II вр- сте, као и за со, за хле- баре, месаре и рибаре. Пренос бесплатан, це- на без конкуренције, израда чиста, испорука брза. Препоручује **Елект.** **Млин Соли Владисла- ва К. Петровића**, трг. Београд. 1133 2-30

ПОТРЕБУЈЕМО
продавце срећака **Класне Лутрије** за на- ступајуће 46 коло. Услови повољни, зарада добра. **Браћа А. Васић** овлашћени продавци срећака Београд Цветни Трг 1193 5-5

ОГЛАС
Част ми је известити п. трговце из Краљевине Србије, да изволе послати добивене авизе са рачунима за робу која се овде мора ца- ринити да би избегли лежарину. Која је роба оптере- ћена са повуком мора се и новац са авизом и рачуном послати. У Смедереву. С поштовањем **Милош М. Бојовић** следитер 1090 8-15

АДВОКАТ У НИШУ
ДИМ. Љ. ПАВЛОВИЋ бави се искључиво тр- говачким наплатама и парницама. Канцеларија у Нишкој Кредитној Банци, телефон бр. 79. На писма одмах одго- вара 1070 7-100

ОБЈАВА
Има на продају **бу- кових дрва** за гориво I класа цепања од 2000 до 3000 кубних метара јесенас сечена, предаја на трстеничкој железничкој станици у вагон од данас па до 1 новембра ове године. Обратити се ваља потписатоме. **Коста В. Ракић** Јагодина — Трстеник 1050 9-20

КА ПИСЛЕ
За флаше беле и у боји све величине. **Запушача** од јагњезде све величине како за флаше тако за балоне и бу- рад. **Флаше — стакла** за коњак, вина, ракије и остало пиће у величини од 01, 02, 03, 04, 05, 07 и 1 литара. Продаје по умереној цени **Колонијална радња Ђорђа Гавриловића** 865 БЕОГРАД 7-10

РОЛЕТНЕ ЧЕЛИЧНЕ „ПАТЕНТ“ за врата од најбољег материјала. Искључива продаја за Србију код **Томића и Стојадиновића** гвожђарска трговина Београд — Телефон 817 711 37-50

Колонијална Банка
Београд
продаваће путем јавне лицитације, на дан 14. јула тек. год. све залоге којима су рокови протекли 31 маја тек. год., као и робу оних комитената који своја дуговања нису регулисали, а која роба лежи као залога за њихово дуговање. Продаја ће се извршити:
1. Роба, у магацину банчином Краља Петра улица бр. 43.
2. Остале залоге, у локалу банчином Књаз Михајлова улица бр. 47 од 9—12 часова пре и од 3—5 час. по подне и трајаће док се све нерегули- сане залоге, као и сва роба не прода. Хартије од вредности које се котирају, про- даваће се на Берзи.
За преглед робе, која ће се продати, могу се заинтересовани купци обратити Банци почев од 7. јула тек. год. од 9—12 час. пре подне. Позивају се залагачи, да своје залоге искупе, или регулишу, најдаље до 12. јула т. г. закључно, јер се после тога дана регулисање неће ником вршити. Београд, 28. маја 1914. г. 1177 1-3 УПРАВА

Dr. H. BEZDÉK
БАЊА ХАЛ — ГОРЊА АУСТРИЈА
ЈОДНА КУПАТИЛА
Dr. X. БЕЗДЕК
БАЊСКИ ЛЕКАР ГОВОРИ СРПСКИ
Сезона траје од маја до октобра 1175 1-5

ПОЗИВ
Приштинска Задруга овим позива све оне своје г. г. акционаре, који су заостали са уплатама уписаних акција, да положе благајни Задругиној заостале уллате најдаље за месец дана од дана прве објаве у службеним „Српским Новинама“ и „Трг. Гласнику“ — по чл. 69. Задругиних правила. У противном њихове акције биће поништене по чл. 10. Задругиних правила. Приштина, 4. јуна 1914. г. 1178 1-3 Управа Приштинске Задруге

ПРАВОГ ШВАЈЦАРСКОГ СИРА
ЕМЕНТАЛЕРА
УСЛЕД ВЕЛИКЕ ПОТРОШЊЕ УВЕК СВЕЖЕГ
САЛАМУ
прве врсте из најбољих домаћих фабрика. Препоручује и за унутрашњост шаље по- штом уз доплату.
= Колонијално-деликатеска радња =
Браће С. Илића
БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ Телефон 469. 1068 8-12

Објава
На дан 12. јуна тек. године од 4 до 5 сати по подне одржаће се у канцеларији економата општине београдске јавна лицитација за продају старе грађе која ће се добити од рушења зграде која постоји на углу Крунске и Добрињске улице број 14. према новом двору. Лицитант на коме продаја ове старе грађе остане дужан је зграду одмах срушити, темељ иско- пати и дигнути како материјал тако и отпатке, да место остане чисто и празно. Излицитирана цена полаже се по закључку лицитације и рушења зграде и дизање материјала извршиће се одмах по саопштењу одобрења лицитације. Позивају се купци, да на ову лицитацију из- воле доћи. Од суда општине београдске 7. јуна 1914. г. Абр. 12.388. 1169 2-3

Природна Малина
ЧУВЕНА И ПРИЗНАТА КАО НАЈБОЉА
„Права Зајечарка“
Може се добити у свима колонијално ангро и детаљним радњама, како овде тако и у уну- трашњости. **Производ РАДОША С. НЕДИЋА** БЕОГРАД Телефон 1054. Б. Вишњина 57. 1029 8-25

Изашла је из штампе
Трговачки Законик и Степени Поступак
КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ
протумачени и објављени
одлукама опште седнице и одељења Касационог Суда
средио **ГОЈКО НИКЕТИЋ**
Са додатком: Устројства трговачког суда; За- кона о заштити фабричких и трговачких жигова; Закона о заштити мустара и модела; Правила за извршење ових Закона; Декларација, Конвенција и погодаба за заштиту књижевне, уметничке и инду- стриске својине; Закона о сеоским дућанима; За- кона о јавним берзама; Статута и Узанса београд- ске берзе; Уредбе о превозу путника и робе; За- кона о повластицама новчаним заводима; Закона о акционарским друштвима; Закона о радњама и Рударскога законика. Књига има 35 штампаних табака велике осмине. Одлуке и расписи по свима законима оштампане су из ситница слога испод дотичнога законскога прописа. Књига стаје у платну повезана 9— динара. Ко пошаље 9 50 дин. добиће књигу о нашем трошку. ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА **Маричића и Јанковића** Београд Кнез Михаилова ул. 796 13-20

Бања Ковиљача
у концесији округа подринског
На обали владовиће Дрине, на подножју планине „Гулеват“, 124. метра над морском површином. Сезона почине 1 маја па траје до 15 септембра. Чувено и у Србији јединствено уређено и модерно сумпорно купатило, сумпорно блато, гвоздено купатило; вода за очи „Јордан“, вода за пиће сумпорна и гвожђевита. Бања са успехом лечи: хронична запаљења костију, зглобова (коњштак); отоке жлезда (шкро- фулозу); хронично запаљење очију, малокрвност, реуматизам у опште, све врсте неуралије, иши- јас, кожне болести и све облике сифилиса; обо- лења женских сексуалних органа; хроничне ка- таре органа за дисање и варење и т. д. Станова удобних у мају и од 16. августа 50% јефтиније од нормалне таксе, тако да се у мају и другој половини августа може добити соба са намештајем од 1.50—3.50 дин. без на- мештаја од 1—2 дин. Железница долази у Бању и има везу са лађа- ма у Шапцу, које путују из Београда за Шабац. Апотека, пошта, телеграф и телефон. Поред приватних лекара бањски деветого- дишњи лекар **Dr. Жив. Јашић**. Даља и ближа обавештења даје Управа Бањска. Бања Ковиљача, 10 маја 1914 год. 1054 8-10 Управа Бање Ковиљаче

ГВОЖЂАРСКОЈ РАДЊИ
Браће Т. Јотића
У НЕГОТИНУ
потребна су 2 спремна помоћника. Првенствено имају који су провели најмање 3 године у гвожђарској радњи. 1092 5-3

Хотел „Национал“, Београд
до Калимегданског парка и велики степени има најчистију постељу (собе) за преноћиште путника, са врло скромном ценом са по је- дан, два и три кревета. Точи најбоље Бајлоново пиво у чашама и флашама. Вино српско и страно одличног квалитета. Кујна домаћа одлична са врло повољ- ном ценом. Препоручује посетиоцима Београда. **закупац хотела МИЛАН А. РИСТИЋ** 842 13-30

Улоге на штедњу
ПРИМА
САВСКА БАНКА, БЕОГРАД-САВА
Све улоге без отказа исплаћује. Плаћа на улоге 6% интереса годишње, по погодби и више. Нарочито повољни услови за ситне уло- ге родитељима који хоће својој деци даосигу- рају знатан капитал или мираз. 1115 9-9